

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КІРОВОГРАДСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом директора КЗ «КОІППО
імені Василя Сухомлинського»
від 02.02.2026 року № 16



(підпис)

Дмитрук В.І.

(прізвище та ініціали)

СХВАЛЕНО

вченою радою КЗ «КОІППО імені
Василя Сухомлинського»
протокол № 1 від 31.01.2026 року

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників
закладів загальної середньої освіти**

**СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ УЧНІВ
(АНГЛІЙСЬКА МОВА, 9 КЛАС)**

Кропивницький – 2026

Розробник:

Задубняк Юлія Анатоліївна, методист науково-методичної лабораторії суспільно-гуманітарних та естетичних дисциплін комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», регіональний координатор з мовно-літературної освітньої галузі (англійська мова) з питань впровадження реформи НУШ.

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від 12.10.2022 року № 904).

Термін дії програми: 2026-2028 рр. (*програма нова*).

Рецензенти:

Голодюк Лариса Степанівна, професор кафедри теорії і методики середньої освіти комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», доктор педагогічних наук, доцент.

Снісаренко Ірина Євгеніївна, доцент кафедри мовної підготовки Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми зумовлена стратегічними завданнями Концепції «Нова українська школа» та необхідністю реалізації Державного стандарту базової середньої освіти. Програма розроблена як логічне продовження фахової підготовки вчителів англійської мови, які вже мають досвід роботи в 7–8 класах Нової української школи.

Перехід до організації освітнього процесу в 9 класі на завершальному етапі циклу базової освіти потребує від педагогів поглиблення методичного інструментарію з урахуванням вікової психології підлітків та оновленого змісту навчання. Вибір теми відповідає актуальним запитам учителів щодо опанування підходів до проєктування та організації навчального процесу, удосконалення практичних навичок та розвитку професійних компетентностей, необхідних для забезпечення належного рівня іншомовної освіти в умовах реформи та ефективної підготовки дев'ятикласників до усвідомленого вибору подальшого освітнього маршруту.

Цільова група: учителі англійської мови закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти в 9 класі.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від 12.10.2022 року № 904). Її зміст реалізується частково в межах двох модулів. Модуль 2. «Організація освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти», зокрема, теми 2.1. «Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі». Модуль 4. «Організація освітнього процесу з навчальних предметів/інтегрованих курсів (за фаховим спрямуванням)», тема 4.1. «Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів відповідної освітньої галузі»).

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очна, дистанційна (онлайн)).

Мета підвищення кваліфікації: забезпечення реалізації державної освітньої політики, спрямованої на професійний розвиток учителів англійської мови закладів загальної середньої освіти щодо впровадження Державного стандарту базової середньої освіти в 9 класі; опанування сучасними підходами, методиками, прийомами, формами навчання, інструментами об'єктивного оцінювання навчальних досягнень учнів в іншомовній освіті; удосконалення та набуття нових професійних компетентностей, необхідних для організації

освітнього процесу на засадах сучасних підходів (компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого).

Завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити розвиток професійних компетентностей учителів англійської мови закладів загальної середньої освіти;
- поглибити й розширити знання педагогів із тем, що забезпечують якісні зміни в організації навчання іноземної мови та створюють передумови для інноваційних перетворень у сучасному освітньому просторі;
- сприяти опануванню стратегій педагогіки партнерства та методів ефективної комунікації з учнями 9-х класів, враховуючи їхні вікові психофізіологічні особливості;
- розширити знання та формувати уміння педагогів використовувати сучасні підходи, методики, прийоми, форми для навчання учнів, актуальні інструменти оцінювання їх навчальних досягнень з англійської мови;
- удосконалити вміння проєктувати та моделювати навчальний процес на засадах особистісно орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів у межах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти;
- розкрити потенціал використання цифрових технологій та штучного інтелекту в навчанні англійської мови та їх можливості для організації освітнього процесу.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Професійні компетентності:

А.2. Предметно-методична, через здатність використовувати сучасні та ефективні методики, прийоми, форми навчання, формуючи та розвиваючи в учнів ключові компетентності; здійснювати оцінювання результатів навчання на засадах компетентнісного підходу.

А.3. Інформаційно-цифрова, через здатність орієнтуватися в інформаційному просторі; ефективно використовувати цифрові застосунки та створювати нові освітні ресурси.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання та розуміння:

- сутнісних характеристик сучасних підходів до навчання в Новій українській школі та особливостей їх реалізації в іншомовній освіті;
- принципів компетентнісного і діяльнісного підходів та практичних інструментів їх реалізації в освітньому процесі;
- стратегії педагогіки партнерства та методів організації ефективної комунікації з учнями 9-х класів;
- спільних рис та відмінностей між проблемним, проєктним і практико-орієнтованим навчанням;

- сутності стратегій глибинного навчання та його ролі у забезпеченні наступності між базовою та профільною середньою освітою;
- методичного потенціалу цифрових технологій та штучного інтелекту як засобів інтенсифікації навчання англійської мови.

Уміння:

- організовувати педагогічну діяльність на засадах сучасних підходів до навчання в НУШ;
- реалізовувати принципи діяльнісного підходу, застосовувати діяльнісні методи навчання та різноманітні інструменти діяльнісного підходу в освітньому процесі;
- враховувати вікові психофізіологічні особливості учнів підліткового віку;
- планувати навчальний процес на засадах особистісно орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів;
- моделювати методичні ситуації організації інтерактивного, проблемного, проєктного та практико-орієнтованого навчання англійської мови;
- здійснювати аналіз, добір і застосування компетентнісно орієнтованих завдань;
- інтегрувати цифрові інструменти та ШІ в освітній процес для підвищення ефективності навчання англійської мови;
- добирати ефективні методи розвитку когнітивної гнучкості, критичного мислення, формування колективної відповідальності;
- формувати в учнів культуру рефлексії під час навчання.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- готовність застосовувати сучасні підходи до навчання в Новій українській школі;
- усвідомлення необхідності професійної мобільності, гнучкості й готовності до змін;
- здатність планувати освітній процес.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Загальний бал програми – 100.

Загальний бал виводиться шляхом додавання трьох видів робіт: два практичних завдання та підсумкове тестування.

Формула виведення загального балу:

Загальний бал = ПЗ1 + ПЗ2 + ПТ.

ПЗ1 – практичне завдання №1 (від 0 до 35).

ПЗ2 – практичне завдання №2 (від 0 до 35).

ПТ – оцінка за підсумковий тест (від 0 до 30).

Підсумкова шкала:

100 – 90 – відмінно,

89 – 80 – добре,

79 – 60 – задовільно,
59 – 0 – незадовільно (не зараховано).

Для отримання свідоцтва про підвищення кваліфікації загальний бал має бути не нижче 60.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Вартість навчання: 750 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Із метою реалізації державної освітньої політики запропонована програма зорієнтована на професійний розвиток вчителів математики закладів загальної середньої освіти, які впроваджуватимуть Державний стандарт базової середньої освіти в 9 класі.

Програма складається із двох модулів: Модуль 1. «Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі» (відповідно до Типової програми Модуль 2, Тема 2.1) та Модуль 2. «Організація освітнього процесу з навчальних предметів/інтегрованих курсів математичної освітньої галузі» (відповідно до Типової програми Модуль 4, Тема 4.1).

Для організації освітнього процесу та забезпечення зворотного зв'язку використовується вебсервіс Google Classroom. Синхронний режим дистанційної форми навчальних занять забезпечуватиметься через відеоконференцію Google Meet.

Зміст програми характеризується чіткою практичною спрямованістю. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту програми, складає: 30 годин, із них: 6 годин – лекційні заняття, 18 годин – практична робота, 5 годин – самостійна робота, 1 година – контроль знань.

Теоретична складова програми реалізована через лекції/відеолекції. Практична складова – через практико орієнтовані заняття. Підсумковою роботою є тестування.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчальних матеріалів та виконання відповідних завдань. Ця робота здійснюється в позанавчальний час і передбачає такі види робіт: 1) самооцінювання за темами модулів; 2) опрацювання навчальних матеріалів та виконання практичних завдань №1, №2.

На етапі завершення навчання за програмою слухачі складають підсумковий тест із 30 питань.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 балів. Прохідний бал – 60. Учасники, які успішно пройшли навчання, виконали практичні завдання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво про

підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				Усього
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Підсумкові заходи	
МОДУЛЬ 1. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ					
Тема 1.1. Сучасні підходи до навчання англійської мови	2				2
Тема 1.2. Сутність та особливості інтерактивного, проблемного, проєктного та практико-орієнтованого навчання	2	2	2 (ПЗ1)		6
Тема 1.3. Стратегії педагогіки партнерства та методи організації ефективної комунікації з учнями 9-х класів		2			2
Тема 1.4. Глибинне навчання як шлях до реалізації компетентнісного підходу		2			2
Разом за модулем	4	6	2		12
МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, 9 КЛАС					
Тема 2.1. Компетентнісний потенціал іншомовної освіти	2	2	1		5
Тема 2.2. Реалізація сучасних підходів у викладанні англійської мови		4			4
Тема 2.3. Моделювання іншомовного освітнього середовища: від структури уроку до конструктивної комунікації		2			2
Тема 2.4. Цифрові технології та ІІІ як інструмент інтенсифікації навчання англійської мови		4	2 (ПЗ2)		4
Разом за модулем	2	12	3		17
Підсумкові заходи				1(ПТ)	1
Усього	6	18	5	1	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Тема 1.1. Сучасні підходи до навчання англійської мови

Підхід як стратегія навчання, що поєднує в собі технології, методи, прийоми, форми навчання. Основні характеристики діяльнісного, особистісно орієнтованого, компетентнісного, комунікативного, інтегративного підходів, STEM / CLIL-орієнтованих підходів, їх реалізація в іншомовній освіті.

Взаємозалежність, взаємодоповнюваність підходів щодо орієнтації сучасного освітнього процесу на особистість; їх реалізація в умовах очного, віддаленого та змішаного навчання. Зміна пріоритетів в освітньому процесі від накопичення знань до розвитку життєвих умінь та навичок. Рефлексивність навчання.

Тема 1.2. Сутність та особливості інтерактивного, проблемного, проєктного та практико-орієнтованого навчання

Навчання: сутність, механізм, освітні інструменти. Проблемне навчання (*Problem-Based Learning*): створення проблемних ситуацій, що спонукають учнів до інтелектуального пошуку. Проєктне навчання (*Project-Based Learning*): розв'язання практично або соціально значущої проблеми шляхом створення конкретного продукту (навчального проєкту). Інтерактивне навчання: активна суб'єкт-суб'єктна взаємодія учасників освітнього процесу через діалог та дискусію. Практико-орієнтоване навчання (*Task-Based Learning*): засвоєння знань через використання реальних, життєвих ситуацій, які вимагають від учнів активного використання мови для вирішення завдань. Розвиток критичного мислення, когнітивної гнучкості, агентності та здатності учнів ефективно діяти в нових освітніх і життєвих ситуаціях.

Тема 1.3. Стратегії педагогіки партнерства та методи організації ефективної комунікації з учнями 9-х класів

Формування освітнього середовища на засадах довіри, взаємоповаги, діалогу, співпраці та спільної відповідальності; розвиток суб'єкт-суб'єктної взаємодії, підтримка автономії підлітків, залучення їх до спільного визначення цілей і правил взаємодії. Застосування методів активного слухання, відкритих запитань, «Я-повідомлень», фасилітації дискусії, конструктивного зворотного зв'язку, педагогічної рефлексії, медіації конфліктів; організація групової роботи, проведення колективного обговорення, використання цифрових інструментів комунікації. Психологічно безпечне середовище, соціально-емоційне навчання, врахування вікових особливостей учнів підліткового віку, підтримка навчальної мотивації та розвиток відповідальної й усвідомленої участі здобувачів освіти в освітньому процесі.

Тема 1.4. Глибинне навчання як шлях до реалізації компетентнісного підходу

Усвідомлення поняття та ролі глибинного учіння і навчання. Наскрізні уміння як основа для формування ключових компетентностей особистості. Розвиток критичного мислення й когнітивної гнучкості. Креативне навчання та навчання креативності. Ефективне формування та розвиток ключових компетентностей учнів та наскрізних вмінь, спільних для всіх компетентностей, у процесі навчання іноземної мови. Методичні орієнтири для конструювання компетентнісно орієнтованих завдань.

МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, 9 КЛАС

Тема 2.1. Компетентнісний потенціал іншомовної освіти

Мета, особливості та компетентнісний потенціал іншомовної освіти. Базові знання. Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти. Специфіка опанування учнями базових знань з англійської мови в 9 класі. Наступність у досягненні очікуваних результатів. Оцінювання результатів навчання учнів. Принципи академічної свободи вчителя та академічної доброчесності.

Тема 2.2. Реалізація сучасних підходів у викладанні англійської мови

Сучасні підходи до вивчення англійської мови. Реалізація діяльнісного та компетентнісного підходів у викладанні предмету «Англійська мова». Огляд та аналіз модельних навчальних програм з акцентом на 9 клас. Навчально-методичне забезпечення предмета. Планування навчальних занять. Використання методик, зорієнтованих на розвиток критичного мислення, креативності та уяви. Розвиток навичок медіації на уроці.

Тема 2.3. Моделювання іншомовного освітнього середовища: від структури уроку до конструктивної комунікації

Сучасні підходи до планування та організації уроку англійської мови. Моделювання та підтримка конструктивного іншомовного освітнього середовища (визначення потреб учнів, встановлення цілей, передбачення труднощів в учнів, етапи та розподіл часу, вибір відповідних видів діяльності/матеріалів/ресурсів та способів взаємодії, закономірність, логічність та послідовність вправ і завдань, диференціація навчання тощо). Розробка дорожніх мап тем ситуативного спілкування, що стимулюватиме глибинне навчання, ефективне запитування та використання наскрізних вмінь під час навчання іноземної мови.

Тема 2.4. Цифрові технології та ІІІ як інструмент інтенсифікації навчання англійської мови

Можливості сучасного цифрового середовища. Використання цифрових технологій та можливостей ІІІ для забезпечення ефективності освітнього процесу. Моделювання сучасного уроку з використанням цифрових ресурсів та

ШІ. Використання нейронних мереж-трансформерів. Цифрова безпека та етичне використання ШІ в освітньому просторі.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Практичне завдання №1. Змоделювати методичні ситуації організації інтерактивного, проблемного, проєктного та практико-орієнтованого навчання англійської мови (*на вибір*) для учнів 9 класу, враховуючи вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів, відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти.

Практичне завдання №2. Сформулювати цифровий кейс для підтримки сучасного уроку англійської мови в 9 класі шляхом добору 2–3 цифрових інструментів, зокрема сервісів на основі ШІ, для створення індивідуалізованого та інтерактивного освітнього середовища.

2.1. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів з англійської мови відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти.

Зміст модельних навчальних програм мовно-літературної освітньої галузі (англійська мова).

Гейміфікація та активні методи на уроках англійської мови у 9 класі.

Проєктна діяльність учнів на уроках англійської мови.

Інтеграція CLIL/STEAM-підходів у навчання англійської мови.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 «Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 22 жовтня 2025 року № 1343). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#n10>.
4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>.
5. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>.
6. Типова освітня програма 5-9 клас (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 09 серпня 2024 року № 1120). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1120729-24#Text>.
7. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи. URL:

<https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>.

8. Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти: наказ МОН України від 02 серпня 2024 року № 1093. URL: <https://drive.google.com/file/d/1KQ9dLWEHeJGw8YQ01dbkXp1gFNbmpzZQ/view?usp=sharing>.
9. Про окремі питання оцінювання результатів навчання: лист МОН України від 14 березня 2025 року № 1/4895-25. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-okremi-pytannia-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>.

Основна література

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: навчання, викладання, оцінювання. Супровідний том. Рада Європи. Страсбург. 2020. 278 с. URL: <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>.
2. НУШ: навчально-методичний довідник (розробники: Л. Голодюк, Л.Солонько, О.Ревнивцева, Ю.Задубняк, Н.Черткова, Л.Хлань, М.Чала, В.Кондратова, О.Татаренко, Т.Железна, Н.Клімкіна). <https://sites.google.com/view/edu--method-reference-book/>.
3. НУШ: базова середня освіта: путівник онлайн-курсу. URL: <https://drive.google.com/file/d/15ygoTnP4XP7Das50pjR9yipRW0czqaQ1/view?usp=sharing>.
4. Нова українська школа: poradnik dla vchytelya / za zag. red. N. Bibik. Київ: Літера ЛТД, 2017. 160 с. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>.
5. Радкевич В.О., Пригодій М.А., Лупаренко Л.А., Кравець С.Г., Герлянд Т.М., Кручек В.А. Цифрова трансформація освіти: штучний інтелект в сучасному освітньому просторі: інформаційно-аналітичні матеріали до загальних зборів НАПН України. Київ: Інституту професійної освіти НАПН України, 2025. 17 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/746629/1/AI_IPO_info_2025.pdf.
6. Aguilar, C. and C. Bridges (undated) A Guide to the Core SEL Competences [+Activities and Strategies]. URL: <https://www.panoramaed.com/blog/life-skills-for-students>.
7. Garside, T. (2019) The importance of context for English teaching: experience, situation and surrounding language. URL: <https://hongkongtesol.com/blog/importance-context-english-teaching-experience-situation-and-surrounding-language>.

Додаткова література

1. Голодюк Л. Нова українська школа: освіта для сталого розвитку. *Цифрова трансформація та безпека освітнього простору у системі неперервної*

- освіти регіону*: науково-методичний вісник № 61. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2025. С. 52-61. URL: <https://drive.google.com/file/d/1NsNjPpPSCIOV-QcKzUIYM-fGQKtQc7X9/view?usp=sharing>.
2. Голодюк Л. Зміна освітньої парадигми у Новій українській школі. *Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників в умовах неперервної освіти*: Науково-методичний вісник № 58. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2022. С.78-89. URL: https://drive.google.com/file/d/1uOeL2Rw3a49xiVzAj_ml4SaqSmKyyh-l/view.
 3. Безпека дітей в Інтернеті: попередження, освіта, взаємодія: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції / уклад. Єфіменко С., за заг. ред. Скрипки Г. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2025. 451с. URL: <https://drive.google.com/file/d/15BvX0IY9pMI11auXvl6hFGZnAtPWOQiO/view?usp=sharing>.
 4. Крок за кроком. Посібник із подолання освітніх втрат / уклад.: Пасічник О. Ліннік О. Київ, 2025. 94 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/nadoluzhennia-osvitnikh-vtrat/30/vstup-3.pdf>.
 5. Лисогор Л., Берендеев С., Косенчук Ю. Використання електронних освітніх матеріалів у освітньому процесі: сучасні підходи і технології Нової української школи. Випуск 1: навчально-методичний посібник. Київ: ДУ «Український інститут розвитку освіти», 2023. 117с. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/metodychni-rekomendacziyi.pdf>.
 6. British Council Ukraine. URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/>.
 7. Gianchandani, S. (2020) The changing role of a 21st century educator. URL: <https://www.edtechreview.in/trends-insights/insights/the-changing-role-of-a-21st-century-educator/>.
 8. Third, Sh. (2022) Reflective Practice in Early Years Education. URL: <https://ecampusontario.pressbooks.pub/reflectivepracticeinearlyyears/>.
 9. Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (2020) What is the CASEL Framework. URL: <https://casel.org/fundamentals-of-sel/what-is-the-casel-framework/#communities>.